

BERNARD SZCZECH

**Testament Piotra Strzeli
z Obrowca
dziedzica Wieszowy, Rokitnicy
i Ptakowic
z 1672 roku**

ZABRZE 1996

BERNARD SZCZECH

Testament Piotra Strzeli
z Obrowca
dziedzica Wieszowy, Rokitnicy
i Ptakowic
z 1672 roku

ZABRZE 1996

Niespełna kilka kilometrów od centrum Zabrze, przylegając do północnozachodnich granic miasta, położona jest Wieszowa, miejscowość, która w przeszłości powiązana była z Grzybowicami i prawobrzeżną Rokitnicą nie tylko kościelnymi więzami. Wieszowę, podobnie jak Grzybowice, Kunary, prawobrzeżną i pośrednio lewobrzeżną Rokitnicę, wzmiankują zapisy wchodzącego w skład „Księgi uposażeń biskupstwa wrocławskiego” a powstałego pomiędzy 1295 a 1305 rokiem „Rejestru Ujazdowskiego”.¹ Rozdzielający na dwie części Rokitnicę, wypływający w okolicy podbytomskich Stolarzowie Potok Rokitnicki (Mikulczycki, Żernicki)², w części swego biegu, stanowił w przeszłości granicę pomiędzy kasztelanią toszecką a księstwem bytomskim oraz pomiędzy biskupstwami: krakowskim i wrocławskim.³ Bieg rzeki wykreślał także, z chwilą powstania kościoła w Wieszowie, granicę wschodnią parafii wieszowskiej. Dokładny czas powstania wieszowskiej świątyni nie jest znany. Jak podaje Franz Kirchniawy w swej „Kronice parafii Wieszowa”⁴ kościół w tej miejscowości wymienia wystawiony w Awinionie we Francji dokument z 14 stycznia 1376 roku. Ponownie wzmiankowany był w rejestrze poboru świętopietrza w archidiakonacie opolskim z 1447 roku.⁵

Zagęszczenie powstałej w średniowieczu sieci osadniczej (Wieszowa, Kunary, Grzybowice, Rokitnica) nastąpiło w XVIII wieku, w okresie tak zwanej kolonizacji fryderycjańskiej. Tylko w pobliżu Grzybowic założono dwie nowe kolonie: grzybowską - Marienau i wieszowską - Philipsdorf.

Założycielem Marienau, w latach 1770 — 1775, był dziedziczny pan Grzybowic Erdmann von Larisch. Nazwa kolonii upamiętniać miała imię matki dziedzica - Marianny Galli.⁶ Philipsdorf — nazwa kolonii wieszowskiej — upa-

miętniał imię Filipa jednego z synów Macieja Wilczka, dziedzica Wieszowy, właściciela Zabrze i wielu okolicznych miejscowości. Jak podaje większość źródeł, Wilczek założył kolonię w 1776 roku.⁷

Sto lat później, w 1875 roku, parafia liczyła 3416 mieszkańców a w skład jej wchodziły następujące wsie i kolonie:

1. Wieszowa wraz z kolonią Waldhof, zwaną też Drogi, liczyła 1888 mieszkańców.
2. Grzybowice — 380 mieszkańców.
3. Philipsdorf (Kolonja Wieszowska) — 211 mieszkańców.
4. Rokitnica (prawobrzeżna) — 500 mieszkańców.
5. Marienau (Kolonja Grzybowska) — 107 mieszkańców.
6. Konary — 72 mieszkańców.
7. Glinica, zwana też Kolonią Blachoty, — 108 mieszkańców.
8. Górniki (Friedrichswille), tylko 12 gospodarstw (pozostałe przynależne parafii w Reptach) — 100 mieszkańców.⁸

W swej wielowiekowej historii Wieszowa, podobnie jak i okoliczne miejscowości, wielokrotnie zmieniała swoich właścicieli. W przypadku Wieszowy należy nadmienić, że jej panowie dziedziczni byli równocześnie kolatorami miejscowego kościoła parafialnego.

Jak podał Paul Kosmol, Wieszowę i Rokitnicę (prawobrzeżną) nabył w 1614 roku Mikołaj Strzela za sumę 13.000 dukatów.⁹ P. Francke natomiast napisał, że tenże Mikołaj zakupił w sobotę po niedzieli Reminiscere 1626 roku¹⁰ połowę wsi Wieszowa, zaś w poniedziałek po św. Andrzeju tegoż roku¹¹ drugą połowę od Jana Kozłowskiego.¹² Z powyższego wynika, że do 1626 roku dobra Wieszowy znajdowały się w rękach dwóch właścicieli, do

czasu wykupu w ratach posiadłości Kozłowskiego. W 1633 roku, prawdopodobnie po śmierci Mikołaja, Wieszowa i prawobrzeżna Rokitnica przejęta została przez Jana Jerzego Strzelę. W tym samym roku Jan Jerzy dokonał wymiany dóbr z Piotrem Strzelą, według Kosmola, swoim bratem.¹³

Strzelowie, jeden ze starszych i bardzo ekspansywnych rodów górnośląskich, pisali się jako Stral, Strol, Strzela, Strzala lub podobnie. Wywodzili się ze Strzeleczek pod Koźlem w księstwie opolsko-raciborskim, skąd rozszerzyli swój ród na tereny księstw: zatorskiego, siewierskiego (bytomskiego), na Morawy, do Czech, Małopolski.¹⁴ Odłam rodu Piotra Strzeli, wywodził się z Obrowca, wsi położonej w pobliżu Koźła. Piotr żonaty z Anną córką Szymona Szymońskiego¹⁵ posiadał dwoje dzieci: syna Jarosława oraz córkę Marię Salomenę zaślubioną Janowi Ferdynandowi hrabiemu Cellary właścicielowi Lublińca¹⁶. Piotr Strzela z Obrowca pan na Wieszowie, Rokitnicy i Ptakowicach był wyższym poborcą podatkowym księstwa opolsko-raciborskiego. Był hojnym darczyńcą co wynika z zachowanych przekazów historycznych lub obiektów sztuki darowanych kościołowi wieszowskiemu. W 1638 roku z połowy wsi Wieszowa podarował kościołowi w Zbrosławicach 1350 talarów.¹⁷

W 1641 roku, jak wynika z inskrypcji:

„Eccl(es)iae Wieszow(iensi) in districtu oppol(iensi) comparatus Die 14 Octobris A(nno) D(omini) 1641”

kościół w Wieszowie wzbogacił się o srebrny, barokowy kielich na którym umieszczony jest herb „Topór”

i nierozwiązane sygły: „I.O,S.B,P.K.”.¹⁸ Kielich ten jeszcze w XIX wieku posiadał patenę z wyrytym herbem Strzelów oraz datę „1641”.¹⁹ Prawdopodobnie, wykonany przez złotnika sygnującego swe wyroby cechą „NG” kielich, odkupiony został przez Piotra Strzelę i przekazany kościołowi wieszowskiemu.

W 1666 roku Piotr Strzela uczynił kolejne darowizny dla kościoła pod wezwaniem Świętej Trójcy w Wieszowie. Na barokowej puszcze na komunikanty, wykonanej prawdopodobnie w pracowni raciborskiego złotnika Marcina Weina, umieszczony jest herb rodziny Piotra Strzeli w otoczeniu sygli:

„P(etrus) S(trzela) V(on) O(browicz)”

Pod stopą umieszczona była zachowana fragmentarycznie inskrypcja

„..... anno 1666”.²⁰

Nie dotrwał natomiast do dnia dzisiejszego kielich, który pod stopą posiadał umieszczoną inskrypcję:

„Ego P(etrus) S(trzela) Haeres in W(ieszowa) hunc (..) m a qvodom vice Collonello emi et Ecclesiae meae ad laudem Dei obtuli A(n)no 1666.”

W późniejszym okresie dodano dopisek:

„neu gemacht 1783”.²¹

W 1670 roku Piotr Strzela uczynił kolejną darowiznę. Tym razem kościół w Wieszowie otrzymał barokową monstrancję wykonaną przez słynnego złotnika raciborskiego Marcina Weina. Promienista, z przedstawieniami aniołów

i symbolami Boga Ojca i Męki Pańskiej, monstrancja posiada umieszczony herb rodowy Piotra Strzeli w otoczeniu sygli:

„P(etrus) S(trzela) V(on) O(browicz)/A(nna) S(trzela).²²

Pod stopą monstrancji umieszczono wykonany minuskułą barokową napis:

„Ad maiorem Dei gloriam et sanctissimae Trinitatis honorem obtulit devotissimus cliens Petrus Strzala de Obrowicz haereditarius in Wieschowa.

Anno MDCLXX.”²³

Piotr Strzela zmarł po 22 października 1672 roku pozostawiając spisany wcześniej testament, który jest obiektem naszych zainteresowań. Tenże dokument w 1727 roku wpisany został do „Metryki Archipresbiteratu Toszeckiego” a w 1878 roku ks. Franz Kirchniawy (z pomocą ks. Jana Jaroschka, kapelana w Krzanowicach koło Raciborza) dokonał wypisu testamentu z „Metryki...” i umieścił go w swej „Kronice Parafii Wieszowa”.²⁴

Z przechowywanego w archiwum parafii p.w. Trójcy św. w Wieszowie manuskryptu korzystał Paul Kosmol, który w 1924 na łamach „Aus dem Beuthener Lande” opublikował testament w tłumaczeniu na język niemiecki.²⁵ Obecnie Muzeum Miejskie w Zabrze wydaje testament Piotra Strzeli w wersji językowej zbliżonej do zaginionego oryginału.

We gmeno Przenaswietsy a Nerozdilne Troyce Boske Amen.

Budz rychlo budz pozdniey wszechni k gedinemu cylu bierzyme a zadneho zyjaceho ten wyrok nie minie (: kto se narodzi umrzyt musi :). Coch ia Peter Strzela z Obrowca a na Wieszowie, Rokitnicy a Ptakowicych Werchni Wybierczy Zemski knizestwi Oppolskeho i Rattiborskeho gesto uwagagicz, a widzui, ze na tomto swiecie nad smierc nic istrzezo nemamy, odmenu czasu uznawagicz, iak to wec nepewna, gde y gdy z tym biednym a mizernym Swietem rozegnac se przyde, a aczkolwiek ieszczem dobrze zdrow na cieles, tudziej na pamieti y na rozumie, wszak nechcicz, aby po Smrti mey wprzyczynie Pozostalosti moiey kterukolwiek Pan Bog wszechmohucy z pozesnani ieho Boskeho mne dati a uzititi raczyl, takto na statkach ktore mne se po Rodziczach mych a dzielicych Czedul dostaly, peniezach, (zapisach), klenotach y innych wszech wieczy kterekolik sau, a po Smerti pozustanom iaku nedorozumeni a klopoty mezy Zonku mu naymilejszy Pani Annau Strzalowu, rodzonu z Szymony Szymonskom, a Corka moia Urodzonom Pania Mariam Salome nam Hrabinka Celarowa rodzonom Strzalowna z Obrowca, Pania na Panstwie Lublinskim z Erbami y Potomkami iey (: ktera giz dle Smluw Swadebnich Posagiem w Smluwach Swadebnich gmenowanych nalezytcie iak kwit obmluwa, do cela, a doskonale wybyta, y ukontentowana, iak wyprawy znacznuod Strzebra, klenotuw, y inszych domowych apparamentow, iest uspokoiena :) a inemi pozustalemi wiecy Pokrewni y kterzybykolik do Pozustalosti mey co rzekati chcieli magic zupelnu moc a prawo dle porzadku a znim zrzizeni zemskeho uczyniti y nechati iak ze swem dziedzictwem, ktemu obdarowani neb list teho Rzymski Cysarske tez Uherske a Czeske Kralowske Milo-

sti Pana Pana Nas Wszech Neymilostiwszego, kteremu datum w Widni gest tego Mesycze Marty A(nn)o 1661 poczytaje, magic w mocy tohoto Milostiwego obdarowani Jeho Rzysmske Milosti z dobrym rozmyslem toto Poruczenstwi a gczty neporuszytedlny Testament czynim, a wola ma iest, miti chcu gak nasleduje:

Poneyperw duszu mu milu, ktera gest przynaydrozszu krwi Pana Jezusa Christusa Spasitele meho wykupena gdy se kolik od meho smertelneho tiela oddieli, w moc a w rance iego poruczam, cielo wszak grzisne poruczugi ze mi odkud poslo, aby gdy mne Pan Boh postredkiem czastne Smerti powolati raczy bez nadszyrnosti a zbytkuw, wszak iak stan moy Rycirsky przynalezy poczowie w kostele mym Wieszowskim a pozustalosti mey gdy misto naznaczone pochowano bylo, a ze na tym mieyscu a neb grobie Kaplice gsem wystawil ku czci a chwale Panu Bogu Wszechmohucemu Neyswietszy Panny Mariey za powolenim a confirmowaniem teyto fundacie Jeho Wielebnosti Biskupa Wraclawskiego a Nyskeho gens datum w Wraclawi 11 May A(nn)o 1667. magic toto powoleni confirmowano temto Testamentem z dobrym wzmyslem legugi, a oddawam na Widerkauff Piet seth glatkich na ten gisty spusb, aby kziadz fararz Wieszowski ninieyszy i potomny kazdu sobotu Msze Swate za Umarlych w kapliczy teyze przed Oltarzem Swateho Michala Archaniola Bozyho odprawowal, a gdybykolik zanedbal a Mszy Swatu ne odprawil, aby kniezu neyblizszemu tohosz kostela powoleno bylo Mszu Swatu na intentiu odprawic, a na kazdu sobotu ma se knizowi dac badz kniezowi swoiemu, neb przepolnemu dziewiet groszy gdy Mszu Swatu odprawi, tak zeby kazdorocznie od takowych Mszy Swatych kniezu se oddawalo, rachujac kazdu Sobotu po 9 groszy, 12 Talarow 9 groszy. A te drugie penize to iest 17 Talarow 18 groszy

aby na apparamenta a poprawe kaplicze, a kostela Wieszowskeho a na ine potrzebne rzeczy obrocone byly ktory Widerkauff aneb fundacy wiecznymi czaszy nini y na czaszy buduace od Panow dziedzicznych a dzierziteli Statku Wieszowy y Rokitnicze kazdurocznie odprawowano a dawano byti ma.

Item znowu Piet Set Talarow oddawam na koscioł Wieszowski z Czechowskich penizy, aby na kazdu strzedu za dusze zmarle Mszy Swate odprawowane byly, a kniezowi Wieszowskiemu po 6 Czeskich od iedney Msze Swate dawano bylo. Co se pak czeleho statku Wieszowskeho, Konarskeho a Rokitniczkeho dotycze, to se podle Wiena, yak Wieno Manzelki mey miley zwirchu menowaney obszirney w sobie obmluwa przy tym Wienie pozustawuge a to se tez tak dziti ma, Co se pak statku meho druheho jako statku Wszi Ptakowicz w Panstwie Bytomskim nalezyceho dotycze, poniewadz Manzelka ma mila zadneho Wiena ne ma, niczmeni gdyz mne ona w Starosci mey, ne yak Manzelce mieley przynalezy, ale yak Matki dziecie szyrze opatrowala a kolo wszestkeho mi na pomocy byla a narobiti pomohla. Co z laski Manzelskiey ten Statek Ptakowicze z pewnymi conditiami (: yak Testament w Panstwie Bytomskim szyrzy obmluwa:) oddawam a przytym pozustawugi.

Item z Mudzinki 6 koni neymilszey Manzelce me Annie Strzelowey Rodzoney Szimonsky darem darugi z apparamentem y te pare koni Erdkomkow, aby gdy potrzeba bylo, miala na czym poslac, a bialeho konia Panu Jaroslawowi Synowi aby rownem dzialem rozdzielili oddaie tymze spusobem y kordy.

Czorum Pana Brossowym gdy se budu wydawati po sto strzybnych Talarow na Lancuch daruje.

Czeladzi coby dluhu nasslo aby zaplaceno bylo wedle terminatury reka moia pisaney.

Co se tehne Widerkauffu kostela Broslawskiego, uprossam Pana Jaroslawa Strzaly Brata mego, aby on te sprawy fedrowal, a skonczyl na zaplaceniu summy a urokow penize dwa Tisicze Talaruw we skrzyni pozustawugi. Ostatek co mi ziemia za moje solarium dluzna, a co by se wiecey nad solarium moje nasslo to na fedrowanie sprawy tey koscielney pozustawugi. Jak takze uprossam z (titul.) Fragstinem te sprawe fedrowac.

Czyne wszystkie wszystkie gliniane naczynia iak takze y kuchenne co czynom albo strzybrem obrobione sa wszystkie Manzolce mey Annie Strzalowey Rodzoney Szimonskiey oddaie.

Piotrowi Pacholku memu Myto aby bylo zaplacono poreczuie, wssak wprzod wyrachuiac mu za te pare pistolet co ukradzone sa, a te Szaty moje zielone mu daruie.

Antoniemu Chlopcu memu za iego wierna sluzba piet Talaruw oddaie. Szymkowi Weierkowi dwa Szyroke oddaie. Jezelibych ieszcze komu co oddati a na Czeduli zwlaszczy wlasnu ruku se podepsal po datum Testamentu tehoto swogi meno neinacz iakby to w testamencie bylo. Pana Henrika Ferdinanda Smeskale derzice sto szyrokich na lawach darugi.

Item pozustawa dwie sta dukatuw w Skrzynce, kterem dla potrzeby swe dla sebe chowal, te sobie pozustawuje na dispositiã swoje komu co z nich oddam. Item Piet Set Dukatuw ktore pozustaia w sklepie w Jarmarzi w ponczosze te Panu Jaroslawowi Strzalowi Bratu memu za ieho wierne posluhi oddaie. Item iestliby se ktery Szyroki Talar w tey Skrzynce znalazl, to naymilszy mey Manzelce Anne Strzalowey rodzoney Szimonskiey czti darem wszystkie

darugi. Na Czechowicach dwa Tysiace Talaruw z kterych jak na kaplicze piet Set a na kosciol iak wysz dostaweno gest, znowu piet Set Talaruw a ostatek na rozne potrzeby Erbom pozustawuie.

A zeby to porucenstwi a ostatni woli w tom Testamencie w wszech punktach a Clausulach pruchod swoy miti moglo, dogadal sem y narzidzil Mocą tohoto Testamentu Poruczniti Urodzonych a statecznych Ryczyrzy Pana Henrika Ferdinanda Smiezkala z (Tarnowic) a na Grzyiakach, a Pana Henrika Rogoyskiego z Rogoznika a na Dombrowce, Bobrku a Ornuntowicach Komornego Procuratora, kterym takze po iednym Stu Talaruw Szyrokich oddawam, aby teho dokladali, izby tomu Testamentu zadosti wsseliak se stalo.

A tak giz we gmeno Pana Boha wszzechmohuczyho tauto posledni woli mu Testamentu meho, ktery gsem tu na papierze zmym gistym wiadomim zapisati dal kratcze zawiragicz, Jeho Milosti Pana Hetmana Zemskeho, Jeho Mosci Pana Sudzieho Zemskeho J(eho) M(osci) Pana Canclerze Zemskeho a Ich Mosciow Panuw Sudzcow Zemskich Knizestwi Oppolskeho a Rattiborskeho ninieyszich y potomnych buducych pro Neymilostiwszego Boha prosim, aby Ich Mosciowie nad Testamentem mym a ostatni woli ochranu swu Milostiwu a ruku drzeti raczyli. Cey gsem tesz nadzieie ku Panom moim Porucznikom a wszem Panom Exekutorom ze te ostatnia wole moje stale drzeti budu, a co gsem komu oddal za wdziczne przyme. A pakliby kterykolik znich na tom prziatati, a za wdziczne przyiati nechtiel y tey Woli mey se protiwil, aby Legatum swe traciel a nic gemu dano ne bylo niberz napodzily krownemu dzilu przyszlo. Wsak to sobie yadernie wymawiajac, iesliby mne se zdalo to Porucenstwi me wszem zmeniti a neb co przidati podle naywyszego rozumu sweho uczyniti

moc miti budu. Paklibych nezmenil, aby to w wszych punktach a clausulach nepurusytelnie zustawalo y derzano bylo.

Temu na Swadomie a pro lepszy tohotu a duwer-
nost wtom Poruczenstwi mym wnitrz y po druhe na wir-
chu wlasni Ruku podepsal a sekretem mym zapieczetil a
pro zachowani Solennich Porucznikow uprosilem Urodzo-
nych a Statecznych Rytirzow Pana Henricha Ferdinanda
Zmieskala, Pana Gerzego Friedricha Skrzidlowskiego,
Pana Adama Grotowskiego, Pana Friedricha Kosickiego,
Pana Waclawa Ohma, Pana Caspera Huntera ze se podle
mne rukami wlasnymi podepsali, y Sekrety przyrozenymi
zapieczetili, wszakto sobie, Erbom y Potomkom Swym bez
Skody, kteremu Datum na Wieszowie dne 10 May
letha 1672.

Peter Strzala

Ja nizej podpisany wyznawam przedewszemi a wlasne
gdzie teho potrzeba wssakze tym to Codicillem mym, ze
oddawam do klostora Gliwickiego Oycom Reformatom
wiecznemi czasy kazdorocznie iednego Wolu dobreho,
Szytyrech Szkopow, Szytry gensi, Szytry Achtele piwa,
Szytry Sztwiertnie Jenczmienia, Szytry Sztwiertnie rzy,
Szytry Sztwiertnie Poganki, dwa Wiertele grochu, 22 fory
drzewa, budz gnaty budz polowice, ktere to wsze ze Stat-
ku Wieszowskiego po Smierti mey oddawano do klastora
zawieziono byc ma. A Oycowie tez Reformaci wiecznemi
czasy za mnie Pana Boga maja prosic. Czego dla lepszej
istoty a duwiernosti gsem se w tomto Codicillu ruku mu
wlasni podepsal y Sekret moi przyrozeny przystawil. Sta-
lo sie w Wieszowie dnia 19 Octobris A(nn)o 1672.

Peter Strzala

Ja nizey podpisany wyznawam przedwszemi, a wlasnie gdzie toho potrzeba wszak ze tym to listem mym ze Panu Adamowi Albrechtowi Grotowskiemu oddaie po Smierci mey po publikathey Testamentu za ieho uprzymne sluzby a zyczliwosti Padesate Talarow Szyrokich. Item Pani Ewie Grotowskiej rozeney Nawowney, dwadzescia Szyrokich Talarow, kniezu Jachimowi Seraphinowi Commendarzowi Wieszowskiemu plaszcz załobny, a te czapke coch ia w Wraclawiu kupiel.

Zebrakom kazdom nowom niedziale obiad aby byl sprawiony na dwa zloty wiecznemi czasy, akazdemu z ubogich po pientaku, aby bylo dano po obiedzie. Panu Jaroslawowi Synowi oddaie Szymka, Chlopca tym prawem iak mi go oddal nieboszczyk Pan Adam.

Pani Annie Strzalowy Rodzoney Szymonskiej Malzonce mey mily oddaie wszystkie tak male iak wielkie zegary. Chusty moje wszystkie oddaie Panu Jaroslawowi Synowi, a pro lepszy duwiernost a gistotu gsem se w tom to liscie moim ruku mau wlasnu podepsal a Secret moi przyrodzeny przydawil. Stalo się w Wieszowie dnia 22 Octobris Roku 1672.

Peter Strzala

Testament a ostatnia wola moia, ktora wnatrz moga wlasna ręka nieco pisze a ostatek Pan Hendrych Ferdinand Smieskal za zadoscia moia co wola moia byla poprawiel y dopisal, ktorym reka moia wlasna podpisal y Sekret przydawil. O co i powtore Jeho Milosti Pana Pana Hetmana, Jaho Mości Pana Sedziego, Jego Mości Pana Kanclerze, y wszech Panow Panow Sudcow zemskich upraszam ze nad tym Testamentem, a ostatniu woli mu rucze derzeti, y takowy ze przy mocy pozustaweny bude.

(L.S.) Peter Strzala (L.S.) Henrich Ferd. Smieskal

(L.S.) Friedrich Skrzidlowski (L.S.) Adam Grotowski

(L.S.) Fridrich Kosicki (L.S.) Waclaw Ohm

(L.S.) Caspar Hunter

Przypisy

1. Liber foundationis episcopatus Vratislaviensis. W: Codex diplomaticus Silesiae. Bd XIV, Breslau 1889 s. 96
„Item in Wessowa sunt XXX menses solventes fertones, sed nondum venit ad solutionem”.
„Item apud Grzibonem solvitur decima more polonico et valet fertonem”.
„Item in Rokytnicza in parte nostre dyocesis decima more polonico valet scotum”.
„Item in Conar solvitur decima de tribus granis et valet 1 markam”.
2. CDS. Bd VII 3, Regest 2478.
W dokumencie z 17. 09. 1297 roku, dotyczącym sprzedaży majątku Elgota (Ligota) kmieciowi Radstawowi, Potok Rokitnicki nosił nazwę „Chocenna”.
3. Granica kościelna pomiędzy biskupstwami istniała do 1821 roku.
4. Dokumentirte Chronik der Parochie Wieschowa angelegt im Jahre des Heils 1878 von Franz Kirchniawy Kaplan. Rękopis przechowywany w Archiwum Urzędu Parafialnego w Wieszowie. (dalej: Kirchniawy...).
5. „Regestrum S(an)cti Petri in archidiaconatu Opoliensi sub anno D(omi)ni mccccxlviij”. tamże s. 68. Zobacz także: Katalog zabytków sztuki w Polsce. t. VI województwo katowickie, z. 12 powiat tarnogórski. Warszawa 1968 s. 31.
6. Krause W., Geschichte des Dorfes Pilzendorf. Rokittnitz 1929 s. 18
7. tamże s. 20
8. Kirchniawy... s. 2
9. Kosmol P., Zur Geschichte von Wieschowa, W: Aus dem Beuthener Lande, II (1925) s. 44
10. 10 marzec 1626
11. 4 grudzień 1626

12. Franzke P., Zur Geschichte von Wieschowa, W: Aus dem Beuthener Lande, III (1926), Nr 25, s. 100.
13. Kosmol P., Zur Geschichte... s. 44.
14. Pilnacek J., Rody stareho Slezska. Dil III, Jilove u Prahy 1972, s. 156 — 161. Autor wymienia gałęzie rodu piszące się: Strzela z Dilaw, Strzela z Otmętu, Strzela z Pawonkowa, Strzela z Chechła, Strzela z Leśnicy, Strzela z Obrowca, Strzela z Rokycz, z Wierchu i z Sosnowic.
15. Szymońscy — Siemiońscy — górnośląski ród wywodzący się z Siemonii, wsi leżącej w ziemi siewierskiej, niedaleko Bytomia.
Zob. Pilnacek J,... dil IV (1972) s. 12 — 13.
16. Cellary — Celari — ród pochodzenia włoskiego. Od 1629 roku władał Lublińcem. Zob. Pilnacek... dil I (1969) s. 130. Zgorzelska U., Dzieje zamku lublinieckiego, W: Szkice Lublinieckie, III (1992) s. 8 — 15.
17. Franzke... s. 100
18. Kirchniawy... s. 11 — 12. Katalog zabytków sztuki w Polsce. t. VI, z. 12. Warszawa 1968 s. 31
ilustracja 71.
19. Kirchniawy... s. 12
20. tamże s. 12
21. tamże s. 12
22. Katalog zabytków sztuki nie notuje. Kirchniawy s. 11
23. Kirchniawy s. 11. Katalog zabytków błędnie informuje o podwójnej inskrypcji.
24. Kirchniawy... s. XIII — XX
25. Kosmol P., Zur mittelalterlichen Geschichte von Wieschowa. Das Testament des Peter Strala von Obrewec aus dem Jahre 1672. W: Aus dem Beuthener Lande. I (1924) Nr 36 s. 143 — 144, Nr 37 s. 147 — 148.

ANEKS

Testament Franciszki Eleonory Ibramowej z 1707 roku

Ja Franciska Eleonora Ibramowa Rozena Sedmoraczka, dziedziczna Pani na Wieszowye, Kunarach a Nieradzie zazywagicz Jubileusze Swateho, chtegicz take rati Duszu oraz Manzela meho mileho perwszego Pana Ferdinanda Leopolda Grotowskeho w on czas Dziedzicznego Pana na Wieszowey etc ktery gakoby nahlau Smrti ztoho Swieta zeszedl, z dobrym rozmyslem mogim a wuoli zupelnau, gak tez y z powoleniem na to manzelka meho mileho teraznejszego Pana Carla Frantiszka Ibrama oddawam nini, y na potomne czasy z Erby a Potomki memi y nadawam do Fary Wieszowskey kus role pewney, ktera zalezy przy Mezy farskey Szest Skladuw wszyrz, a osem... wdluz, na kterymzto kusie Roli bylo Platu Panskeho Jeden Th(alar) Slesky a 9 gr(oszy) a Meszneho nieco kniezy Fararzowi, kterehozto wszak Meszneho z takoweho nadani bez Platu toho kusa Role (lepsze fary upatrugicz) kniez tuteczny Fararz ustupge. A to na ten spusob nadawam, aby kniez Fararz Wieszowsky nineyszy y potem budauczy za duszu zwysz gmenowaneho Pana Manzela meho, przy Oltarzy Bolesney Panny Mariey, w den bolesney Matki, gak take kazde Suche dni, w den Patkowy Mszu Swatau odprawial, a neb tez gestliby niemohl w den Patkowy zeby w ginszy den w tym tydniu, dagicz otom wiadomost Panstwu, to wykonal. Gestliby yak zaniedbawane takowe Msze Swate byly, aneb niegmel gmiti to sobie za lepsze Fary potomny kterykolwiek kniez fararz, wolno bude Panstwu takowy kus Role w disposity wzati swau, y lub Fararzowi lub ginszemu kniezy z Platowych tych peniez, gdy odprawi Msze

Swate zaplatiti a yak starodawno Meszne tez kniezy Fararzowi odbywati. Co dle lepszey dowiernosti toho ne umiegicz sama psati, dozadala gsem P(ana) Hrzehorze Gy-rzeho Mieszczana Pyskowskeho, aby me gmeno podpisal. A pro zachawani Porzadku Zemskeho uprosila gsem sobie nizey gmenowanych Panuw Przyteluw, aby se przy mnie (wszak sobie i Erbum swym wszeliak bez Skody) pode-psali, y Sekrety swe przydawieli. Actum na Wieszowey dne 27 Aprilis Letha 1707.

(L.S.) Malcher Franciscus Skorka, Fararz Wieszowsky

(L.S.) Franciska Eleonora Ibramowa, Rozena Sedmoraczka

(L.S.) Gyrzi Adam Beesz Pan z Kollna

(L.S.) Casper Magnus Kozlewsky

Wydawnictwo Muzeum Miejskiego w Zabrze
Plac Krakowski 9, PL 41-800 Zabrze

ISBN — 83-902986-7-8

